

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3181/2016. (X. 4.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

1. Az Alkotmánybíróság a Székesfehérvári Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 2.M.189/2014/32. számú részítélete és a Székesfehérvári Törvényszék 2.Mf.20.664/2015/5. számú részítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

2. Az Alkotmánybíróság a bíróságok szervezetéről és igazgatásáról szóló 2011. évi CLXI. törvény 86. § (3) bekezdése *b)* pontjának és a bíróságok perbeli képviseletéről szóló szabályzatról szóló 6/2014. (IV. 30.) OBH utasítás megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

3. Az Alkotmánybíróság a Székesfehérvári Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 2.M.189/2014/32. számú részítélete és a Székesfehérvári Törvényszék 2.Mf.20.664/2015/5. számú részítélete végrehajtásának felfüggesztése tárgyában az eljárását okafogyottság címén megszünteti.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Dr. Ribárszki Erzsébet Éva (a továbbiakban: indítványozó) alkotmányjogi panaszt terjesztett elő a Székesfehérvári Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 2.M.189/2014/32. számú részítélete és a Székesfehérvári Törvényszék 2.Mf.20.664/2015/5. számú részítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére, valamint a bíróságok szervezetéről és igazgatásáról szóló 2011. évi CLXI. törvény (a továbbiakban: Bszi.) 86. § (3) bekezdés *b)* pontjának és a bíróságok perbeli képviseletéről szóló szabályzatról szóló 6/2014. (IV. 30.) OBH utasítás (a továbbiakban: OBH utasítás) megsemmisítésére. Az indítványozó mindezek mellett kérte a Székesfehérvári Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 2.M.189/2014/32. számú részítélete és a Székesfehérvári Törvényszék 2.Mf.20.664/2015/5. számú részítélete végrehajtásának felfüggesztését. Az indítványozó állítása szerint a Székesfehérvári Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság és a Székesfehérvári Törvényszék részítéletei, továbbá a Bszi. alkotmányjogi panasszal támadott rendelkezése, valamint az OBH utasítás sérti az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt pártatlan ítélkezéshez és tisztességes eljáráshoz való jogát. Az indítványozó alkotmányjogi panaszában kifogásolta, hogy munkáltatója, a Fővárosi Törvényszék megsértette az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésében meghatározott jogorvoslathoz való jogát azzal, hogy nem adott lehetőséget számára a kérelmet elutasító munkáltatói döntéssel szembeni igényérvényesítésre.
- [2] 2. Az indítványozó 1998. július 1-jétől bírói szolgálati viszonyt létesített a Tatabányai Bírósággal, majd 2005. július 1-jétől – áthelyezés folytán – a Fővárosi Bíróság Cégbíróságán dolgozott, cégbíróként. Az indítványozó 2013. július 25-én írásbeli kérelmet terjesztett elő munkáltatójához, a Fővárosi Törvényszékhez, melyben kérte, hogy évi rendes szabadsága igénybevételét követően, 2013. augusztus 1-jétől legfeljebb 2013. december 31-ig terjedő időtartamra engedélyezzenek számára fizetés nélküli szabadságot.
- [3] A Fővárosi Törvényszék elnöke 2013. július 26. napján kelt 2005.E1.VI.B.75/32. számú határozatával az indítványozó fizetés nélküli szabadság iránti kérelmét elutasította, és felhívta az indítványozó figyelmét, hogy

2013. augusztus 1-jén – munkavégzés céljából – a Fővárosi Törvényszék Cégbíróságán haladéktalanul jelenjen meg. Az indítványozó fizetés nélküli szabadság engedélyezése iránti kérelmét elutasító határozatát a Fővárosi Törvényszék az indítványozó bejelentett lakóhelyére küldte meg, ahonnan a tértivevény a címzett „ismeretlen helyre költözött” jelzéssel érkezett vissza a feladóhoz. A Fővárosi Törvényszék a válasziratot az indítványozó által a fizetés nélküli szabadság iránti kérelmében magyarországi meghatalmazott jogi képviselőjeként megjelölt ügyvédnek is megküldte. Az indítványozó meghatalmazott jogi képviselője a határozatot 2013. augusztus 5-én átvette.

- [4] A Fővárosi Törvényszék elnöke 2013. szeptember 6-án az indítványozó bírói szolgálati jogviszonyából való felmentésére vonatkozó javaslatot terjesztett elő az Országos Bírósági Hivatal (a továbbiakban: OBH) elnökéhez, azzal az indokkal, hogy az indítványozó a fizetés nélküli szabadság engedélyezése iránti kérelem elutasítása ellenére nem állt munkába és nem tett bejelentést munkáltatójának. A Fővárosi Törvényszék elnöke a bírák jogállásáról és javadalmazásáról szóló 2011. évi CLXII. törvény (a továbbiakban: Bjt.) 90. § o) pontjára – mely a bírói szolgálati viszonyát jogellenesen megszüntető bíró kötelező felmentését írja elő – hivatkozva indítványozta, hogy az OBH elnöke tegyen előterjesztést a köztársasági elnök felé az indítványozó bírói tisztségéből 2013. október 6. napjával történő felmentésére. Ezzel egyidejűleg a Fővárosi Törvényszék elnöke az indítványozó meghatalmazott jogi képviselőjét is tájékoztatta a felmentésre vonatkozó javaslat megtételéről.
- [5] Magyarország köztársasági elnöke a IV-4/04813-1/2013. számú határozatával az indítványozót 2013. október 6-i hatállyal bírói szolgálati jogviszonya jogellenes megszüntetése miatt bírói tisztségéből felmentette. A Fővárosi Törvényszék 2013. október 8. napján kelt levelében tájékoztatta az indítványozót a felmentés tényéről és egyben felhívta, hogy 2013. október 16. napján a felmentésről szóló okirat átvétele céljából munkáltatójánál jelenjen meg. A Fővárosi Törvényszék 2013. november 21-i levelében a jogi képviselet továbbiakban történő ellátására vonatkozó nyilatkozattételre hívta fel az indítványozó által meghatalmazott ügyvédet. A nyilatkozattételre felhívó levelet megelőzően, 2013. október 30-án az indítványozó meghatalmazott ügyvédje levelben tájékoztatta a Fővárosi Törvényszéket arról, hogy az indítványozó szolgálati viszonytal kapcsolatos ügyeire képviseleti jogosultsága nem terjed ki, az indítványozó konkrét tartózkodási helyéről nincs tudomása. Az indítványozó 2013. november 22-én e-mailben küldte meg a Fővárosi Törvényszéknek azt a berlini postafiók címet, melyre a határozatok kézbesítését kérte.
- [6] A Fővárosi Törvényszék elnöke 2013. december 18-án levélben tájékoztatta az indítványozót, hogy a megadott postafiók címen a saját kézbe történő kézbesítést nem tudja igénybe venni, ezért kérte, hogy az indítványozó adjon meghatalmazást magyarországi lakcímmel rendelkező, küldeményei átvételére jogosult személynek. Az indítványozó 2013. december 22-én e-mailben tájékoztatta a Fővárosi Törvényszéket, hogy december 23-án személyesen jelenik meg az iratok átvétele céljából. Az indítványozó a fizetés nélküli szabadság iránti kérelmét elutasító határozatot, a bírói szolgálati viszonya felmentéssel való megszüntetéséről szóló határozattal együtt 2013. december 30. napján személyesen vette át a Fővárosi Törvényszéken.
- [7] 3. Az indítványozó 2014. január 31-én keresetlevelet nyújtott be a Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bírósághoz, melyben kérte felmentése jogellenességének megállapítását, valamint a bírói beosztásba történő visszahelyezését és továbbfoglalkoztatását 2013. augusztus 1. napjától kezdődően. Az indítványozó elmaradt illetmény címén bruttó 586 000 forint, 2015. január 1-jétől kezdődően 567 888 forint havi illetmény, 2014. július 1. napján esedékessé váló kéthavi illetményének megfelelő 1 172 000 forint jubileumi jutalom, valamint a Bjt. 145. § (7) bekezdésére alapított tizenkét havi illetményének megfelelő 7 032 000 forint átalány-kártérítés megfizetésére kérte kötelezni az alperes Fővárosi Törvényszéket. Az indítványozó a felmentés jogellenességének megállapítását arra hivatkozva kérte, hogy a fizetés nélküli szabadság iránti kérelmét elutasító döntést munkáltatója a számára soha nem kézbesítette, sem állandó lakóhelyére, sem a megadott tartózkodási helyére. A fizetés nélküli szabadság iránti kérelmet elutasító határozatot a munkáltató a bírói szolgálati jogviszonya felmentéssel történő megszüntetéséről szóló határozattal együtt kézbesítette, így részéről a munkavégzési kötelezettség megtagadása nem áll fenn, a felmentés indoka ebből kifolyólag valótlan.
- [8] Az indítványozó keresetlevelében előadta, hogy a fizetés nélküli szabadságot a munkahelyi zaklatások folytán megromlott egészségi állapota miatt, menekülési lehetőségként kívánta igénybe venni, de tekintve, hogy ennek – állítása szerint – otthonában is ki volt téve, külföldre kényszerült távozni és csak 2013. december 30-án – a határozatok átvételkor – szembesült azzal, hogy bírói szolgálati viszonya megszűnt. Az alperes Fővárosi Törvényszék a kereset elutasítását kérte, hivatkozva – elsődlegesen – arra, hogy az indítványozó a keresetlevelet a Bjt. 145. § (6) bekezdésében írt határidőt elmulasztva terjesztette elő, és az azzal egyidejűleg benyújtott iga-

zolásai kérelmében előadott körülmények nem alkalmasak a mulasztása kimentésére. Az alperes Fővárosi Törvényszék érvelése szerint az indítványozó jogellenesen, egyoldalúan szüntette meg bírói szolgálati viszonyát, mert a fizetés nélküli szabadság engedélyezéséről szóló munkáltatói döntést megelőzően – munkába állási szándék nélkül – külföldre távozott.

- [9] A Székesfehérvári Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság a bírói szolgálati jogviszony megszüntetésével kapcsolatos kereseti kérelem vonatkozásában részítélettel határozott. A Székesfehérvári Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság az indítványozó szolgálati jogviszony jogellenes megszüntetésére irányuló keresetét elutasította. A részítéletében nem osztotta az indítványozó azon álláspontját, miszerint az alperes Fővárosi Törvényszék nem kézbesítette szabályszerűen a fizetés nélküli szabadság iránti kérelmet elutasító döntést, tekintettel arra, hogy az alperes megküldte azt mind az indítványozó bejelentett, állandó lakcímére, mind az általa megjelölt jogi képviselő számára. A Székesfehérvári Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság a felmentés jogellenességének jogkövetkezményeit nem látta alkalmazhatónak, mivel – álláspontja szerint – az indítványozó egyoldalúan, jogellenesen szüntette meg bírói szolgálati jogviszonyát azzal, hogy önkényesen nem vette fel a munkát 2013. augusztus 1-jén.
- [10] 4. Az indítványozó a Székesfehérvári Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság részítéletével szemben – melyet 2015. augusztus 19-én kézbesítettek számára – fellebbezést nyújtott be a Székesfehérvári Törvényszékhez. A másodfokú bíróság 2.Mf.20.664/2015/5. számú, 2015. november 26-ai részítéletében a fellebbezéssel támadott elsőfokú részítéletet helyben hagyta. A Székesfehérvári Törvényszék elsőfokú részítéletet helyben hagyó határozata ellen további fellebbezésnek nem volt helye.
- [11] 5. Az indítványozó 2016. március 3-án benyújtott alkotmányjogi panaszában kérte a Székesfehérvári Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság, valamint a Székesfehérvári Törvényszék – állítása szerint alaptörvény-ellenes – részítéleteinek megsemmisítését, valamint a jogerős részítéletek végrehajtásának felfüggesztését. Ezzel összefüggésben kezdeményezte továbbá az indítványozó az OBH utasítás és a Bszi. 86. § (3) bekezdés b) pontjának megsemmisítését. Az indítványozó úgy vélte, az a körülmény, hogy az alperes Fővárosi Törvényszéket – és általában az alperesi pozícióban lévő bíróságokat – a per(ek) – kiemelten a bírakkal szembeni munkaügyi perek – folyamán az OBH Jogi Képviseleti Osztálya képviseli, alapvető alkotmányossági és pártatlansági problémákat vet fel.
- [12] Az indítványozó szerint sérti a pártatlan ítélkezéshez való jogot, hogy az OBH és elnöke perbeli képviselőként „quasi elvárást tud megfogalmazni” az eljáró bíróval szemben a döntéshozatal során. Az indítványozó alkotmányjogi panaszában hivatkozott arra, hogy az OBH Jogi Képviseleti Osztálya rendszeresen készít jelentést a bíróságokat érintő perekben eljáró bírók tevékenységéről, perbeli magatartásáról az OBH elnöke számára. Az indítványozó szerint az OBH Jogi Képviseleti Osztálya „által jelzett perbeli vélt vagy valós bírói jogsértések miatt az OBH elnöke bármikor utasíthatja az érintett bíró szolgálati felettesét, hogy indítson ezen bíró ellen fegyelmi vagy alkalmatlansági eljárást.”
- [13] Az indítványozó úgy vélte, az OBH elnöke kontrollálatlanul képes szankcionálni, ha az adott ügyben eljáró bíró nem az elvártak szerinti döntést hoz, de ugyanígy – tekintettel az OBH elnökének a bírák előmenetelére gyakorolt befolyására – jutalmazhatja is az elvárásoknak megfelelően ítélkező bírókat. Az indítványozó alkotmányjogi panaszában rendszer-szintű alaptörvény-sértésként, és nem eseti, egyedi jellegű problémaként értékelte az OBH Jogi Képviseleti Osztálya bírák munkaügyi pereiben tanúsított perképviselését.
- [14] 5.1. Az Alkotmánybíróság eljárása során elsőként az alkotmányjogi panasz befogadhatóságáról dönt, megvizsgálva, hogy az indítvány megfelel-e az alkotmányjogi panaszra irányadó, az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvényben (a továbbiakban: Abtv.) foglalt tartalmi és formai követelményeknek. Az Abtv. 56. § (1) bekezdése alapján az Alkotmánybíróság az Ügyrendjében meghatározottak szerint, tanácsban eljárva dönt az alkotmányjogi panasz befogadásáról, az Abtv. 56. § (2) bekezdése értelmében a befogadhatóságról dönteni jogosult tanács mérlegelési jogkörében vizsgálja az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának törvényben előírt tartalmi feltételeit.
- [15] Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló ügyben az indítványozó érintett, felperesként vett részt a bírósági eljárásban és az Alkotmánybíróság által vizsgálendő jogszabályi rendelkezést és közjogi szervezetszabályozó eszközt, valamint a sérelmezett bírói döntést egyértelműen megjelölte (Abtv. 52. § (1b) bekezdés c) pont), indítványa továbbá kifejezett kérelmet tartalmaz a jogszabályi rendelkezés és a bírói döntés megsemmisítésére,

valamint az Alkotmánybíróság döntésének tartalmára [Abtv. 52. § (1b) bekezdés f) pont]. Az indítványozó alkotmányjogi panasa megjelöli azt a törvényi rendelkezést, mely megállapítja az Alkotmánybíróság hatáskörét az indítvány elbírálására [Abtv. 52. § (1b) bekezdés a) pont].

- [16] Az indítványozó a Székesfehérvári Törvényszék elsőfokú részítéletet helybenhagyó részítéletét 2016. január 11-én vette át. Az indítványozó – első és másodfokú részítéleteket, a Bszi. 86. § (3) bekezdését és az OBH utasítást támadó – az Abtv. 27. §-a szerinti alkotmányjogi panaszát 2016. március 3-án adta postára. Az Abtv. 30. § (1) bekezdése szerint az alkotmányjogi panaszt a sérelmezett döntés kézbesítésétől számított hatvan napon belül lehet írásban benyújtani. Az Alkotmánybíróság Ügyrendje 28. § (1) bekezdése szerint a beadványt a benyújtására nyitva álló törvényi határidőben kell az érkeztetésére az Abtv. alapján jogosult szervhez személyesen benyújtani, vagy ajánlott küldeményként postára adni. A határidő elmulasztásának következményeit nem lehet alkalmazni, ha a beadványt legkésőbb a határidő utolsó napján hivatali időben benyújtották vagy ajánlott küldeményként postára adták. Mindezek alapján megállapítható, hogy az indítványozó alkotmányjogi panasa határidőben benyújtottnak minősül.
- [17] Az indítványozó alkotmányjogi panaszában kiemelte, az általa megsemmisíteni kért bírói döntések, jogszabályi rendelkezés és közjogi szervezetszabályozó eszköz sérti az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt pártatlan ítélkezéshez és tisztességes eljáráshoz fűződő jogát. Eszerint az indítványozó az Abtv. 52. § (1b) bekezdés d) pontja alapján az Alaptörvény megsértett rendelkezéseit egyértelműen megjelölte.
- [18] Az Abtv. 27. §-a értelmében az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés d) pontja alapján alaptörvény-ellenes bírói döntéssel szemben az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet alkotmányjogi panasszal fordulhat az Alkotmánybírósághoz, ha az ügy érdemében hozott döntés vagy a bírósági eljárást befejező egyéb döntés az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát sérti, és az indítványozó a jogorvoslati lehetőségeit már kimerítette, vagy jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva. Az indítványozó az elsőfokú részítélettel szemben fellebbezési lehetőségét kimerítette, a másodfokú részítélettel szemben további fellebbezésnek helye nem volt. Erről a részítélet rendelkező részében a Székesfehérvári Törvényszék tájékoztatta a peres feleket, így az indítványozót is.
- [19] Az Abtv. 52. § (1) bekezdése szerint az indítványnak határozott kérelmet kell tartalmaznia. A befogadási eljárás során az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítványozó által előterjesztett alkotmányjogi panasz – és az utólagosan, 2016. április 7-én, majd 2016. április 19-én beérkezett indítvány-kiegészítés – csupán részben felel meg az indítvánnyal szemben támasztott, az Abtv. 52. § (1b) bekezdésében felsorolt, határozott kérelemre vonatkozó követelményeknek. Az Alkotmánybíróság álláspontja szerint az indítvány nem tartalmaz kellően megalapozott indokolást arra nézve, hogy az indítványozó által sérelmezett bírói döntés és jogszabályi rendelkezés, valamint közjogi szervezetszabályozó eszköz miért ellentétes az Alaptörvény megjelölt rendelkezésével, ezért nem fogadható be és érdemi elbírálásra – az alább felsoroltak miatt – alkalmatlan.
- [20] 6. Az alkotmányjogi panasz nem támasztja alá pontosan az Alaptörvényben biztosított jog sérelmének lényegét, csupán vélelmezi a bíróság elfogultságát abból az okból, hogy az OBH Jogi Képviselési Osztálya látja el a perben az ellenérdekű fél (az indítványozó munkáltatója) képviselését. Az indítványozó alkotmányjogi panaszában általánosságban beszél az eljáró bírók elfogultságáról, de a rendelkezésre álló adatok tanúsága szerint a perben nem tett olyan tartalmú nyilatkozatot, melyben kifogásolta volna a bíróság pártatlanságát, sőt alkotmányjogi panaszában éppen maga nyilatkozik a következőképpen: „Kiemelendő, hogy az OBH perbeli képviselésénél jelentkező aggályok kifejtésekor a bírói karrierre és perbeli döntésre való behatás lehetőségéről és nem annak tényleges meglétéről teszek említést.” Az Alkotmánybírósághoz 2016. április 19-én beérkezett, az indítványozó által megküldött, a Székesfehérvári Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 2.M.189/2014/26. számú tárgyalási jegyzőkönyve sem tartalmaz a nyilvános, folytatólagos tárgyaláson történt olyan esetet, amely megalapozná az indítványozó pártatlan ítélkezéshez fűződő jogának sérelmét.
- [21] 6.1. Az Alkotmánybíróság – többek között – a 4/2014. (I. 30.) AB határozatában foglalkozott a bírói függetlenség kérdésével. A hivatkozott határozatában az Alkotmánybíróság a jogkeresők érdekét szolgáló bírói függetlenséget az igazságszolgáltatás függetlenségének legfontosabb garanciájaként említi, a független igazságszolgáltatást pedig a jogállami működés egyik fundamentumaként értékeli [4/2014. (I. 30.) AB határozat, Indokolás [43]]. A bírói függetlenség – az Alkotmánybíróság hivatkozott határozata szerint – „a bírói tisztséget viselő személy vonatkozásában két síkon értelmezhető, egyrészt szakmai függetlenséget, másrészt személyi függetlenséget jelent” (Indokolás [47]). A szakmai függetlenség garantálja a bíró ítélkezési tevékenysége során tanúsított befo-

lyás-mentességét (Indokolás [48]), a „személyi függetlenség pedig azt a több összetevőből álló független közjogi státust jelenti, amely a bírót a szolgálati jogviszonyának fennállása során megilleti.” (Indokolás [49]). A bírói függetlenség érvényesülését hangsúlyozza az Alaptörvény 26. cikk (1) bekezdése is, amikor kimondja, „[a] bírák függetlenek, és csak a törvénynek vannak alárendelve, ítélezési tevékenységükben nem utasíthatóak.” A bírói függetlenség részét képezi az is, hogy a bírák ítélezési tevékenységük során a törvényeket önállóan értelmezik [3100/2015. (V. 26.) AB határozat, Indokolás [116]].

- [22] 6.2. Az indítványozó alkotmányjogi panaszában a pártatlan bírósághoz való alapjog magyarázatának példaként említi az Alkotmánybíróság 67/1995. (XII. 7.) AB határozatában megfogalmazottakat, mellyel kapcsolatban az Alkotmánybíróság megjegyzi, az indítványozó által hivatkozott AB határozat – az Emberi Jogok Európai Bírósága gyakorlatát alapul véve – azt is rögzíti, „[a] bíró személyes pártatlanságát vélelmezni kell az ellenkező bizonyításáig.” [67/1995. (XII. 7.) AB határozat, ABH 1995, 346, 348.] Tekintettel arra, hogy az Alkotmány 57. § (1) bekezdése és az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése között tartalmi egyezés áll fenn és sem a Nemzeti Hitvallás, sem a történeti Alkotmány vívmányai alapján nem merülnek fel új értelmezési szempontok a tisztességes eljárás követelményével kapcsolatban, így – jelen ügy tekintetében is – felhasználhatóak az Alaptörvény hatályba lépése előtt hozott AB határozatokban szereplő érvek, jogelvek és alkotmányossági összefüggések [13/2013. (VI. 17.) AB határozat, Indokolás [32]].
- [23] A független és pártatlan bírósághoz való jog követelménye megfogalmazódik az Emberi Jogok Európai Egyezményében (6. cikk 1. pont), valamint a Polgári és Politikai Jogok Nemzetközi Egyezségokmányában (14. cikk, 1. pont) is. Az esetlegesen elfogult bírók peres eljárásból való kizárására ad lehetőséget a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: Pp.) 13. § (1) bekezdés e) pontja. A Pp. 16. § (4) bekezdése lehetőséget teremt a peres felek számára a bírakkal szembeni kizárási ok bejelentésére, azonban az elfogultsági okot a fél a tárgyalás megkezdését követően csupán feltételekkel érvényesítheti. Az indítványozó számára ismert volt, hogy a Bszi. 86. § (3) bekezdés b) pontja alapján a bíróságokat a bírósági eljárásokban az OBH képviseli. Az indítványozónak tudomása volt továbbá arról is, hogy az OBH utasítás 4. § (2) bekezdése szerint a bírák által vagy ellen indított munkaügyi perekben az ellenérdekű felet minden esetben az OBH képviseli. Az Alkotmánybíróság rendelkezésére álló tárgyalási jegyzőkönyvből és az alkotmányjogi panaszról kitérő kitűnik, hogy az indítványozó nem emelt kifogást, nem jelentett be kizárási okot az eljáró bírókkal szemben sem a pert megelőzően, sem annak időtartama alatt. Az indítványozó panasz-beadványában nem adott elő olyan körülményeket, melyek az eljáró bírók pártatlanságát megkérdőjeleznék.
- [24] 6.3. Az indítványozó alkotmányjogi panaszindítványában kifogásolta azt is, hogy nem kapott értesítést arról, hogy a Fővárosi Ítéltábla a Székesfehérvári Közigazgatási és Munkaügyi Bíróságot jelölte ki a munkaügyi perében eljáró bíróságnak. Erről, valamint a bírói tanács összetételéről csupán a tárgyalás kitűzését követően, az idézés kézbesítésével egyidejűleg szerzett tudomást. Az indítványozó álláspontja szerint az értesítés mellőzésével sérült az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt tisztességes eljáráshoz való joga, mert nem volt lehetősége jogszerű kizárási kérelem előterjesztésére az eljáró bírókkal szemben.
- [25] Az indítványozó munkaügyi perében a Pp. 45. § (1) bekezdés b) pontja szerinti, ítéltábla általi kijelölés alapján járt el a Székesfehérvári Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság. A kizárási ok bejelentésére a Pp. – bizonyos feltételekkel – az eljárás bármely szakaszában lehetőséget teremt a fél számára, ugyanakkor az elfogultság miatti kizárási okot a tárgyalás megkezdését követően a fél „csupán akkor érvényesítheti, ha nyomban valószínűsíti, hogy a bejelentés alapjául szolgáló tényről csak a tárgyalás megkezdése után szerzett tudomást, és a tudomásszerzés után az okot nyomban bejelenti.” (Pp. 16. § (4) bekezdés).
- [26] Az indítványozó számára tehát a Pp. alapján lehetőség nyílt a kizárási ok bejelentésére az idézés kézbesítése (a kitűzött tárgyalási napról való tudomásszerzés) és a tárgyalás megkezdése közötti időben, illetve – a Pp.-ben meghatározott korlátozással ugyan – a tárgyalás megkezdését követően is. Ennek ellenére az indítványozó ilyen tárgyú kérelmet nem terjesztett elő az eljáró bíróságnál. Mind a kijelölés, mind a bírók eljárásból való kizárásának tárgyköre törvényileg részletesen szabályozott, a tárgyi panasz alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést nem vet fel.
- [27] 6.4. A tisztességes eljárás kérdéskörével foglalkozva az Alkotmánybíróság a 3025/2016. (II. 23.) AB határozatában kifejtette: „[a]z Alkotmánybíróság korábbi döntései szerint egy eljárás tisztességességét mindig esetről esetre lehet csak megítélni, a konkrét ügy körülményeinek figyelembe vételével, ettől függetlenül ugyanakkor ne-

- vesíteni lehet számos olyan követelményt, amelyeknek egy eljárásnak meg kell felelnie ahhoz, hogy tisztességesnek minősüljön” (Indokolás [19]). Polgári peres eljárásban ilyen követelmény – a hivatkozott AB határozat szerint – a bírósághoz fordulás joga, a tárgyalás igazságosságának biztosítása, a tárgyalás nyilvánossága és a bírósági döntés nyilvános kihirdetése, a törvény által létrehozott bíróság független és pártatlan eljárása, valamint a perek ésszerű időn belül való befejezése (Indokolás [19]).
- [28] Az Alkotmánybíróság – a fentebb már hivatkozott – 3100/2015. (V. 26.) AB határozatában az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésével kapcsolatban kiemelte, hogy az „a bírósághoz fordulás jogát és a tisztességes bírósági eljáráshoz való jogot megfogalmazó alkotmányos rendelkezés. Tartalmát tekintve tehát elsődlegesen nem valamely anyagi jogi (felelősségi) szabály alkotmányos alapját, illetve kereteit meghatározó alapjogról van szó, sokkal inkább az anyagi jogot érvényre juttató (felelősséget érvényesítő) eljárással szemben támasztott követelményről” (Indokolás [54]). Alkotmányosan véglegesnek számító, érdemi, jogot megállapító döntés kizárólag a tisztességes eljárás követelményeinek – a bíróság törvény által felállított volta, függetlensége és pártatlansága, igazságos és nyilvános tárgyalás – együttes érvényesülésével hozható {7/2013. (III. 1.) AB határozat; 3100/2015. (V. 26.) AB határozat, Indokolás [55]}.
- [29] A tisztességes eljáráshoz való jog részeként értelmezi az Alkotmánybíróság a fegyverek egyenlőségének elvét, melyet a büntetőjogon kívül a polgári ügyekben is elismer {34/2014. (XI. 14.) AB határozat, Indokolás [174], 3100/2015. (V. 26.) AB határozat, Indokolás [108]}.
- [30] A fegyveregyenlőség elvének lényege, hogy az ügy szempontjából jelentős nyilatkozatokhoz és bizonyítékokhoz való hozzáférés, valamint az észrevételek bíróság előtti előadhatósága mindkét fél számára biztosított legyen {3100/2015. (V. 26.) AB határozat, Indokolás [115]}. Az Alkotmánybíróság szerint az indítványozó alkotmányjogi panaszában előadott körülmények nem vetik fel a tisztességes eljáráshoz fűződő jog sérelmét.
- [31] 6.5. Az indítványozó alkotmányjogi panaszában kifogásolta, hogy munkáltatója nem adott lehetőséget számára a fizetés nélküli szabadság engedélyezése iránti kérelmét elutasító döntéssel szembeni jogorvoslat igénybevételeire, és nem kapta meg a Fővárosi Törvényszéktől a jogorvoslattal kapcsolatos szükséges tájékoztatást sem. Az indítványozó megítélése szerint e magatartásával munkáltatója megsértette az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésében foglalt jogorvoslathoz való jogát. Az indítványozó sérelmezte, hogy „ezen tényt az eljáró bíróságok az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdését sértő módon nem vették figyelembe, mivel önkényesen mérlegeltek és alkalmaztak jogot a [...] befolyás, egzisztenciális kiszolgáltatottság miatt.”
- [32] Az Alkotmánybíróság a bírói jogértelmezéssel és jogalkalmazással kapcsolatos álláspontját fentebb, a bírák függetlenségére vonatkozó, 6.1. pontban már kifejtette. (Indokolás [21]) Annak vizsgálata, hogy a Fővárosi Törvényszék mint munkáltató, megsértette-e az indítványozó jogorvoslathoz való jogát – az alább felsorolt okok miatt – nem tartozik az Alkotmánybíróság hatáskörébe. Az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés *d*) pontja szerint „[a]z Alkotmánybíróság alkotmányjogi panasz alapján felülvizsgálja a bírói döntésnek az Alaptörvénnyel való összhangját”.
- [33] Az Abtv. 27. § *a)–b*) pontjai szerint: „[a]z Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés *d*) pontja alapján alaptörvény-ellenes bírói döntéssel szemben az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet alkotmányjogi panasszal fordulhat az Alkotmánybírósághoz, ha az ügy érdemében hozott döntés vagy a bírósági eljárást befejező egyéb döntés az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát sérti, és az indítványozó a jogorvoslati lehetőségeit már kimerítette, vagy jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva.” Az Abtv. 1. § *a*) pontja alapján egyedi ügynek minősül „[a] természetes személy, jogi személy vagy jogi személyiséggel nem rendelkező szervezet jogát vagy kötelezettségét, jogos érdekét vagy jogi helyzetét érintő vagy eldöntő bírósági eljárás”.
- [34] Tekintettel arra, hogy a fizetés nélküli szabadság engedélyezése iránti kérelmet elutasító döntéssel szemben az indítványozó keresetet nem nyújtott be az illetékes közigazgatási és munkaügyi bírósághoz, vagyis a kifogásolt munkáltatói intézkedés kapcsán bírói határozat nem született, illetve bírósági eljárás nincs folyamatban, az Alkotmánybíróság az indítványozó jogorvoslathoz való jog megsértésével összefüggő felvetését nem vizsgálhatja.
- [35] Az Alkotmánybíróság megjegyzésként rögzíti, hogy a Bjt. 145. § (1) bekezdése a munkáltatói jogkör gyakorlójának mérlegelési jogkörében hozott döntése ellen jogvita kezdeményezését csak abban az esetben teszi lehetővé, ha „[a] munkáltató a döntésének a kialakítására irányadó jogszabályokat megsértette.”
- [36] 6.6. Az indítványozó panasz-beadványában – a részítéletek megsemmisítésén kívül – arra való tekintettel kérte az OBH utasítás, valamint a Bszi. 86. § (3) bekezdés *b*) pontjának megsemmisítését, hogy alkalmazásuk esetén

nem biztosítható a bírósági eljárások során az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt pártatlan ítélezéshez való jog.

- [37] Az Abtv. 26. § (1) bekezdése kimondja „[a]z Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés c) pontja alapján alkotmányjogi panasszal az Alkotmánybírósághoz fordulhat az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet, ha az ügyben folytatott bírósági eljárásban alaptörvény-ellenes jogszabály alkalmazása folytán az Alaptörvényben biztosított jogának sérelme következett be és jogorvoslati lehetőségeit már kimerítette, vagy jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva.” Az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés c) pontja szerint az Alkotmánybíróság alkotmányjogi panasz alapján felülvizsgálja az egyedi ügyben alkalmazott jogszabály Alaptörvénnyel való összhangját. Az Abtv. 26. § (1) bekezdése alapján az Alkotmánybíróság eljárásának kezdeményezéséhez szükséges az Alaptörvényben biztosított jog sérelme, az indítványozó azonban alkotmányjogi panaszában nem indokolta, milyen módon következett be a pártatlan ítélezéshez fűződő alapjogának megsértése.
- [38] 6.7. Az Abtv. 52. § (1b) bekezdés e) pontja szerint az alkotmányjogi panasz indítványozójának kérelme akkor határozott, ha egyértelműen megjelöli az indokolást arra nézve, hogy a sérelmezett jogszabály, jogszabályi rendelkezés, bírói döntés miért ellentétes az Alaptörvény megjelölt rendelkezésével. A jelen ügyben az indítványozó az érintett bírói döntések vonatkozásában csupán állította, de nem indokolta megfelelően a részítéletek következtében – meglátása szerint – őt ért alaptörvény-ellenességet. Ugyanez megállapítható az indítványozó által támadott jogszabályi rendelkezés és közjogi szervezetszabályozó eszköz vonatkozásában is: a panaszindítvány nem jelöl meg olyan okokat, melyek alátámasztanák a Bszi. sérelmezett rendelkezése, valamint az OBH utasítás alaptörvény-ellenességét. Indokolás hiányában az indítvány határozott kérelmet nem tartalmaz, így nem felel meg a befogadhatóság formai követelményeinek [Abtv. 52. § (1b) e) pont].
- [39] 7. Az Alkotmánybíróság korábbi döntéseiben már többször kifejtette, hogy kizárólag alkotmányossági szempontból vizsgálja felül a bírói döntéseket. Az indítványozók által benyújtott alkotmányjogi panaszok nem irányulhatnak a jogorvoslattal már nem támadható bírói határozatok által okozott vélt vagy valós jogsérelmek orvoslása eszközének, ezáltal ugyanis az alkotmánybíróság – burkoltan – negyedfokú bírósággá válna [3268/2012. (X. 4.) AB végzés, Indokolás [28]; 3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [13]].
- [40] 8. A fentebb kifejtettek eredményeképpen az Alkotmánybíróság az Ügyrend 30. § (2) bekezdés h) pontja, valamint – az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésének sérelme kapcsán – az Ügyrend 30. § (2) bekezdés f) pontja alapján – figyelemmel az Abtv. 56. § (3) bekezdésében foglaltakra – az indítványozó alkotmányjogi panaszát visszautasítja.
- [41] Az alkotmányjogi panasz visszautasítására tekintettel az indítványozó jogerős részítéletek végrehajtásának felfüggesztésére irányuló kérelme okafogyottá vált {elsőként: 3097/2015. (V. 19.) AB végzés, Indokolás [21]; majd később: 3148/2015. (VII. 24.) AB végzés, Indokolás [13]; 3243/2015 (XII. 8.) AB végzés, Indokolás [12]}, ezért a részítéletek végrehajtásának felfüggesztése tárgyában az Alkotmánybíróság az Abtv. 59. §-a alapján – figyelemmel az Ügyrend 67. § (1) bekezdésére és a (2) bekezdés e) pontjára – eljárását megszünteti.

Budapest, 2016. szeptember 27.

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető,
előadó alkotmánybíró

Dr. Balsai István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Czine Ágnes s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Salamon László s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/524/2016.

